

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ L.

SĚ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile neferozice nu se primesc — Manuscrisurile nu se retrămit.

N°. 165.

Mercuri, 29 Iulie (10 Augustu).

1887.

Brașov, 28 Iulie 1887.

„Prințul vine!“

Póte că, pre când scriem, se și lătesce din gură în gură acestu strigăt în tótă Bulgaria.

„Prințul vine!“ Momentul cel mult dorit de toți patrioții bulgari se apropia. După scirea telegrafică ce-o primim de la Viena prințul de Coburg trebuie că se află deja pe drum spre Ruscicu, unde îl așteptă vasul princiaru anume pregătit pentru primirea lui.

Fóia oficială vieneză de er publică decretul, prin care prințul Ferdinand de Coburg împreună cu adjutantul său, căpitanul Dobuer, sunt șterși din listele armatei honvedilor.

Era clar, că mergend în Bulgaria prințul de Coburg nu mai putea figura în listele armatei austro-ungare, de aceea în ajunul plecării sale a trebuit să iasă din sinul acestei armate, unde era înscris ca locotenent în rezervă.

Mai er alaltaer se dicea, că prințul de Coburg nu e încă hotărît să plece, ér înalta Pórtă îi adresa mereu telegrame, în carl îl conjura să nu facă vr'unu p sū pripit.

Ce s'a petrecut în zilele din urmă, ce înțelegere a avut prințul de Coburg cu ministrul de externe Kalnoky, încât s'a decis să plece imediat să ocupe tronul ce i s'a oferit?

Éta o întrebare, care rămâne deocamdată un mare secret, dér asupra căreia evenimentele vor face lumină în curend.

Fóia națională bulgară „Nezavisima Bulgaria“ dicea în zilele aceste, că atunci când în Bulgaria va răsuna strigătul: „Prințul vine!“ crisa interioară va înceta și silințele regenței și ale guvernului bulgar vor fi încoronate de succes.

Fără îndoielă, că îndată ce va pune alesul Sobraniei piciorul pe pământ bulgăresc, Bulgarii vor scăpa de o mare grijă. Dér ore nu vor scăpa de una ca să dea de alta și mai mare? Nu va fi ore intrarea Coburgului în Sofia semnalul unor nou turburări și încurcături, cari vor periclita și mai mult independența țării?

Totul depinde și acum de atitudinea Rusiei. Isbutit'a ore prințul de Coburg de a îmblandi pe Țarul și de a face ca cel puțin să-l tolereze pe tronul Bulgariei?

Multe s'au scris și s'au combinat despre probabilele intențiuni ale Rusiei dér nimic nu se scie până adă pozitiv, afară de aceea, că ca-

binetul din Petersburg la tóte cercularele Porții a răspuns laconic, că până când nu va fi cu totul delăturat regimul actual în Bulgaria, Rusia nu se va pronunța nici într'unu fel în ceștiune.

Rusia persistă în atitudinea ei pasivă și se nasce întrebarea dacă va persista și după ce prințul de Coburg va depune jurământul în Ternoova?

S'a mai vorbit că Rusia s'ar fi învoit ca prințul de Coburg să mergă în Bulgaria în calitate de regent și să disolve Sobrania, conchiământ o adunare nouă după placul Rusiei, care apoi să confirme alegerea lui de principe. Acéstă versiune nu pare nicidecum verisimilă, dér indică cel puțin posibilitatea ca Rusia să fi înțelesă indirect cu pasul întreprins de ténurul principe.

Și în adevăr numai una din dou se póte admite: séu că Rusia e în secret înțelesă cu mergerea prințului de Coburg în Bulgaria și atunci lucrurile se pot desvolta acolo în liniște, séu că nu este înțelesă și atunci aparițiunea Coburgului în Balcani póte da ușor nascere marelui conflict orientál, de care se tem adă tóte statele așa de mult.

Bătétore la ochi este împrejurarea, că plecarea prințului de Coburg se puse în scenă imediat după întâlnirea împéraților Germaniei și Austro-Ungariei la Gastein. Se dice că de astădată a fost vorba la Gastein și de rolul ce va avé s-lu jóce Austria în Orient și mai ales în Bulgaria și că planul adoptat cu acéstă ocaziune ar fi în defavórea Rusiei.

Tóte sunt însă numai combinațiuni, nimic nu e sigur afară de faptul întâlnirilor princiare, alú misiunilor și alú continuelor pregătiri militare.

Peste puțin însă lumină se va face!

Din afară.

Bursa din Berlin a fost în zilele acestea rău influențată printr'unu articol alú fóiei oficióse „Kölnische Zeitung“, că guvernul german va adresa Franciei o notă din cauza închiderii fabricii germane din Luneville; dér acestui articol i se contestă caracterul oficiós. Se asigură, că în acéstă afacere va urma un demers diplomatic numai în cazul când ar cere acéstă fabricanți germani urmăriți. Corespondentul berlinesu alú lui „Times“ presimte, că situațiunea e fórté încordată

între Franța și Germania în urma acestui și altor incidente dela graniță.

Fóia oficiósă berlinesă „Post“ dice, că un mare număr de diare franțuzesci, vorbind de mórtea lui Katkoff, au ridicat acușățiuni în potriua prințului de Bismarck, înfățișând pe cancelarul ca asasinul lui Katkoff. „Post“ voescé numai să releveze, că în tótă Francia nici o voce n'a protestat contra acestor acușățiuni; ceea ce probéză terorismul ce practică partidul francesu ostil Germaniei.

„Vossische Zeitung“ atrage atenția asupra întării orașului Kopenhaga, ce se urmăze cu o activitate febrilă și declară: Germania va trebui să pue capétu domniei daneze, dacă va avé cauze întemeiate de a se îndoi în amiciția cinstită a Danemarcei. Dér esistă în țéră și partidă tare germanofilă, precum dovedescé întrunirea grandióasă a Stângei, care a protestat contra alianței cu Rusia și contra atitudinii anti-germane a șoviniștilor danezi. În fine numita fóia face răspunđetori pe șoviniștii danezi pentru casul când Germania va fi silită a striga: „La o parte dela ușile nóstre!“

Foile din Bruxela publică aménunte surprinđetóre asupra unei construi de 26 gare strategice, dispusă de administrația militară germană, la granița germano-belgiană, încât să se póta transporta repede 300,000 ómeni prin Belgia la granița francesă. Din cauza acéstă domnesce în Bruxela mare emoțiune.

Liga neutrilor.

Europa risipesce astăđi, pe fiăcare an, 4 miliarde 600 milióne franci, pentru a întreține 3 milióne 160,000 de soldați; în timp de răsboiu, armatele europene se vor urca la 12 milióne de ómeni.

Ingrijat d'aceste țifre, un cunoscut economist francesu, d. G. de Molinari, a inchipit o *Ligă a neutrilor*. După propunerea sa, Anglia, Belgia, Danemarca, Olanda, ar trebui să se unescă sub patronagiul celei dintăiu; liga ar avé în timp de pace o armată de 450,000 de ómeni, ér în timp de răsboiu 1,250,000 și o flotă destul de puternică. Liga s'ar pune în serviciul acelu stat, care va fi amenințat de răsboiu.

De pildă, dacă Rusia ar ajunge la un conflict cu Austria și i-ar declara răsboiu, liga ar pune la dispozițiunea Austriei cei 1,125,000 ómeni ai săi cu tótă flota.

Cu alte cuvinte, o societate de asigurare în tótă regula.

FOILETONU.

Crucea moldovenescă.

Nuvelă originală din viața vechiă vieneză, de l. Löwy, trad. de Iosif Turcu.

Zilele cele mai funeste, ce le-a văđut Viena cândva, au fost acelea, când Austria, ăidul înaintat de apărare alú creștinătății, era periclitată din partea Turcilor. Din tóte părțile se apropiau cetele califului, pentru a îndeplini jurământul succesorilor profetului, de a înlocui crucea cu semiluna pe turnul bisericei Sfântului Stefan.

Sentinelele, cari erau postate pe șanțuri și bastione, vedeau din óră în óră flacări noue și aceste flacări indicau drumul, care-lu luau Turcii.

Tóte satele din jurul Vienei zăceau în ruine și cenușe, casele cele mai apropiate de valuri ale suburbiilor trebuiră aprinse la mandatul comandantului Ernst Rudigier de Starhemberg, și cât de imparțial s'a executat, acéstă documenteaza împrejurarea că el în persoană puse foc marelui sale maierisce pe Couradswerd.

În Heiligenkreuzhof avea episcopul Kollonitsch locuința și tocmai se afla la elú primarul Liebenberg, când cineva bate la ușe.

— Intră! strigă episcopul.

Un óm cu pérul albu despletit, de o statură înaltă, în o mantă țărânescă învelit, intră înăuntru. Primarul sări de pe scaunul său și strigă: Prea venera-

bul prior alú Servitorilor! Preotul bătrân iute și aruncă jos mantaua sa și se presentă în vestimintele sale preoțesci.

— Da, eu sunt, și vin să vă comunic lucruri înfiorátore. Werdul e o ruină. Tóte casele au arsu, șermanii nóstri credincioși parte sunt morți, parte captivi, și numai restul locuitorilor grădinilor dela Lände imi urmă cu pericolul vieții până la porțile orașului, cari din fericire încă erau deschise.

Toți vor fi încuștirați, venerate frate! Ne stau la dispoziți Lilienhaus și casa astronomică, ăise episcopul Kollonitsch, uitându-se pre o tabelă, care sta înaintea lui. Ce se ține de nutrement se va îngriji bravul nostru Liebenberg!

Primarul consimțind făcu din cap și întrebă pe prior:

Căt de tare e inamicul, care ține ocupat Rosau?

— Sunt cam 4000 de ómeni, Calmuș și Tătari, și câțiva Janiceri. Aceștia intră cu furie în biserică și puseră foc. Într'aceea veni pe un calú nobil un bărbat de o statură gigantică cu sabia scósă și alungă cetele seltabice din casa noastră dumneșcă. După aceea descinse de pe calú, inghenunchi în ușa bisericei și făcu cruce. Iute mă decisei și mă arunca cu ómenii mei în genuchi înaintea puternicului bărbat, rugându-l pentru păstrarea nu a vieții, ci a casei nóstre dumneșcesc.

Ceea ce au distrus Janicerii nu mai pot repara.

A înfrâna flacările de pe turnul bisericei nu pot, nu le pot stinge, însă fiți siguri, că viața vóstră va fi asigurată. Și eu adorez aceste icóne, și eu mă rog la Mântuitorul! ăise bărbatul curatú latinesce.

Și cui avem să mulțumim noi acéstă? gângăvii eu și mă plecai înaintea lui.

Eu sunt Servanus Cantacusen*, principele României dincolo de munți, și erede alú acelor țeri, vasal alú puternicului Sultan. Am venit ca inamic la voi, însă cât imi este posibil, mă nisuesc a împedea măcelurile. Îndeșertú însă, ceata mea e prea mică, și obiecțiunile mele la marele Vizirú fără rezultat!

Kollonitsch și Liebenberg ascultau totú cu mai mare interesú cuvintele priorului, și când acesta fini, episcopul începú a medita și ași smulge la perú din barba sa cea albă ăicendú:

„Érași acest Cantacusen! Eu astăđi audú a doua óră numele său. Venerabilul preot din Maria-Hietzing a fost adă diminétú la mine și mi-a istorisit, că în Gatterhöz sunt cetele române, și tabéra lorú se estinde până în Hetzendorf. Ostașii sunt fórté credincioși, și principele lorú a ridicatú pe dealú o capelă, unde în tótă ziua se ține serviciul divin. Tóte aceste le voui-istorisi fratelui meu, episcopului Vienei Emerieú, și noi o vom istorisi și contelui Starhemberg. Domnitorul creștinú Servanus Cantacusen va fi mai iute de înduplecatú,

* Șerbanú Cantacuzinú.

SCIRILE ȚILEI.

Cu trenul de ațl diminătă au plecatu la Sinaia ca să salute pe Regele României comandantul de corp Fzm. br. Schönfeld comandantul trupelor ardelen, divisionarul din Clușiu prințul Lobkowitz, directorul artileriei colonelul Glaubrecht, brigadierul din Brașov colonelul Pokay, căpitanul de stat major general contele Huyn.

—x—

Preșanțitul P. Episcopu diecesană Ioană Popasu s'a reînțorsu restabilitu în sănătatea sa Mercuri s'era, dela Karlsbad.

—x—

„Ellenzék” se bucură foarte multu de idea ce a dat' deputatul dietal Banffy György, ca Maiestatea Sa, venind la Clușiu, să fiă condus de la gară până la palatul lui Banffy de un banderiu, constătoru din fruntași maghiari, îmbrăcați în costum național maghiar. Aspectul ar fi unul din cele mai frumoșe și mai demne de amintit, după cum crede „Ellenzék”.

— Curatū teatru sub cerul liberu.

—x—

Pentru premiurile esposițiunii s'ecuiesc, organizată de Kulturregylet în Seps-St. Georgiu au dăruit: ministerul unguresc de agricultură, industriă și comerț 100 fl., și 10 bancnote de câte 20 franci; camera de comerț și industriă din Brașov 100 fl. și 5 bancnote de câte 20 fr., camera comercială și industrială din Clușiu 100 fl. comitatul Ciuc 10 bancnote de câte 20 fr., reuniunea economică ardelenă 50 fl., reuniunea de cultură și economică s'ecuiesc 250 franci.

—x—

Tabla regească din Mureș Oșorhei a aprobatu cu puține modificări sentința tribunalului din Alba-Iulia, adusă contra lui Nicolae Rancea și celor 37 de soți cari au comis furtul dela casseria din Vulcoiu, din care pricină au fostu condamnați la închisore corecțională dela 5—10 ani.

—x—

Dirjecțiunea poștală face publicul atent, ca adresele scrisorilor și pachetelor să se facă astfel, ca să nu se întempe vr'o schimbare a persoanelor adresate, mai alesu decât au același nume. Se recomandă a se urăta corectū titlul, eventualu ocupațiunea și locuința (Nr. casei și alu ușei), localitatea unde e adresatū, resp. ultima poște. Adresantul e bine să scrie și elu numele și să arate locuința sa deasupra adresei ori (la scrisori) pe partea sigilată, ca la casu de negăsire a adresei să i se reinapoeze scrisore ori pachetul. La pachete, mai alesu în valore de peste 100 fl. să nu se lipescă adresa, ci să se scrie pe învelișul pachetului, spre a se feri perderea adresei prin o eventuală deslipire.

—x—

În luna Iulie s'au adresatū 6093 avertismente de dare, s'au executatū 5561 secvestre, s'au publicatū 1900 licitațiuni, dintre care 31 s'au și ținutū aducendū, în locu de 4975 fl., numai 823 fl.

—x—

În curendū vorū primi tôte comunele din țeră o instrucțiune, care face cunoscutē tôte pretențiunile unui testamētū. Instrucțiunea s'a lucratū în ministerul de justiție.

—x—

Comitatul Solnocū-Dobēca va avea la 12 Augustū adunare estra-ordinară, cu scopul, ca de o parte să se alegă deputațiunea de onore, care să presente în numele comitatului omagie sale cu ocaziunea venirei Maiestății Sale la Clușu, ér de altă parte să se desbată a-

supra proiectului de a se conțrage unū nou impumtū de 165,000 fl. pentru construirea podului peste Someșu — Bucurați-vē contribuabililor!

Pressa maghiară și Archiducele Albrecht.

În săptămâna trecută și-a serbatū archiducele Albrecht a 70-a aniversare a țilei născerei. Din acestū incidentū „Pesti Naplo” Nr. 212 dela 3 Augustū, după o scurtă ilustrare ungurescā a serbării acelei țile, ce s'a plănuitū în Agram, pe care o consideră foia maghiară ca o demonstrare a Camarilei cu armata și a opozițiunei croate contra Ungariei și a Uniunei, țice:

„Cu totulū alte eugete se deșteptă în noi la fericită a 70 a aniversare a țilei născerei archiducelui Albrecht, ér nu joculū copilărescū din Agram. Ne gândim la aceea, că ce pôte fi motivulū, că archiducele Albrecht a fostū în tōtā viețā sa și fi unū înderțnicū protectorū alū germanismului armatei, și de ce guvernulū ungurescū gata de jertfire nu s'a ostenitū să convingă cercurilū militare dăttătoare de mēsura și în fruntea acelorā individualitatea cea mai chemată a da mēsura, câtū de multū perde armata comună prin aceea, că ea pōrtă colōrea unei armate germane naționale și corpulū ei oficerescū pōsede caracterulū unei astfelū de armate.

„A modifica prejudițiile juneții în etate de bătrânețe e durerosū. Când archiducele Albrecht înainte cu 60 de ani a începutū a învățā serviciulū militarū și când în tinerii săi ani a servitū în acēsta armată, a fostū pretutindenea lūne germană. Austria a fostū o parte din Germania și antegarda sa, fii nobilimeii germane, venēu să servescă aci; chiar și statulū austriacū era cu totulū germanū, celū „ungurescū” de jumătate. Tōte acestea s'au schimbatū temeinicū pentru eternitate; chiar și armata e cu totulū alta, de când făcare bărbatū destoinicū de armă se însășă ca ostașū regulatū, ca milițian ori ca glotaș și de când tinerii domni germani intră în serviciulū prusianū, — cum e așadēr cu puțință, ca Corpulū ofiterescū și limba armatei să rămēnă germane? Nu se teme archiducele Albrecht de aceea, că acestū actū de violență asupra naturii se va rēsuna odată, tocmai atuncī, când principalulū conducătorū alū armatei, care numai archiducele Albrecht pōte fi, e mai multū avisatū la victoriā?”

Acestū avertismentū amenințatorū fiă sigurū „Pesti Naplo”, că nu-lū uitā archiducele Albrecht, ba adeseori-lū va fi reamintindū anulū 1866. Fi-va însăș dispusū să cedēze Ungurilorū? Viitorulū va arāta.

Din Buciumulū Sălagiului, 6 Augustū 1887.

»Vita non vivere sed valere«.

Dă țitate vedere ochilorū mei slăbiți și putere mănelerū mele tremurānde, întăreșce-mi pēna mea de odinioară vigurosă ca să spunū nației mele că n'are tēmă să pierā!

Și ca să crești, am să te conducū, onorate cetitor, la adunarea generală a despărțemētului XI din Silvania alū Asociațiunei noastre transilvane pentru literatură și cultură poporului românū, care s'a ținutū ér în 4 I. e. în comuna Buciumū de sub pōla Meseșului, împreună fiindū cu adunarea Reuniunei femeilorū române Sălagiene.

Adunării îi premerse servirea S. Liturgiei și o predică a pontificantelui Sdss. domnū Vicariu și directorū alū acelu despărțemētū ținute ambele în biserica cea nouă, într'adeverū pompoasă și foarte spațiosă, ce face onore capilorū și conducătorilorū acelei comune de vre-o 500 fumuri.

Atātū predica festivă câtū și vorbirea de deschidere a d-lui Vicariū și directorū Alimpiu Barboloviciu, furā unū adevēratū captū de operă; membrii comitetului centralū Andreiu Cosma, Georgiu Popū de Basescī, Georgiu Filipū din Tașnadū Gavrilū Trifu și ceilalți erau la postulū lorū în fața unui publicū de omenī cu carte din giurū și depărtare aprōpe la 300 și de douē ori pe atăția poporeni și țeranī adunați.

După pertractarea agendelorū și raporturile comisiunilorū în fața acelu publicū s'au împărțitū premiile ca fapte și esemple demne de imitatū (ér nu numai vorbe multe, gōle și frumoșe): unū plugū de fierū unū țeranū din locū, o vacă cu vitelū celui mai distinsū învățatorū, și altuia o scrofă cu purcei, altora ér bani, bucate și altele, și spre a se mai putē premia și pre viitorū, s'au făcutū apelurī de contribuiri și școle etc.

Rezultatū adunării reuniunei lucrărilorū române a fostū relatările și raporturile lucrărilorū ei de peste anū, constituirea noului comitetū care însăș bucurāndu-se de încredere rămase totū acelașū.

Se alese apoi unū comitetū executivū de 20 inși de bărbați și femei cu scopū de a stăru pentru înființarea unei școle de fete în Șimleulū Silvaniei.

Cu aceste termināndu-și adunările agendele sale, cari mai în detalii, alții mai deapōpe cunosctori credū că le vorū descrie — a urmatū prânțulū comunū, la care participară aprōpe la 200 de persōne domni și dōmne.

Ordinea toastelorū a deschis'o d. Vicariu Barboloviciu toastāndu pentru împēratulū și regele nostru apostolicū și case domnitōre. A urmatū Georgiu Popū de Basescī pentru d. Vicariū, președintele despărțemētului Ass., Ioanū Papiiru Popū protopopū, din Icolodulū mare, pentru comitetul centralū accentuāndū zelulū și energia cu care își ține s'indardulū s'aculturalū-naționalū mai falnicū în clasa Silvaniei ca ori și care altū despărțemētū. D. Cosma din Supuru toastā pentru fraji mēsășeni și în specie pentru femeile respective (surorile după cum s'a esprimați) acelorā cari au binevoitū dimpreună cu multe altele a dona manufacturile sale naționale pentru a se sorți în interesulū acelu despărțemētū. Ii urmă d. Teodorū Popū protopopū din Oartelecū pentru seculū frumosū așa cu interesū intrunitū. Apoi d. Augustinū Vecașū preotulū din Cosniciuri salutā cu cuvinte căldurōse pre energiculū și neobositulū secretarū și raportorū alū ambelorū adunări d. Gavrilū Trifu făcēndū asemēnare cu albinele, apoi salutā și mulțamī comitetului arangiatorū de primirea și ospitalitatea frățescă. D. Georgiu Popū din Basescī cu motto S. Scripture „Voi sunteți sarea pământului” bineventā pe proji cari stau la nivelulū culturei și pe capii familielorū, dela cari tōte depindū, în specie pe protopopii presentī. D. preot Codarcea ilū presentā prin toastulū său pre D. Mezei rectius Cămpeanu, ca pe unū sculptorū distinsū și devotatū Românū transilvanū, dovedindu-lū mai multū obiectulū donatū spre sortire (o zaharniță sculptată frumosū).

D. Moldovanū, preotulū Agrișului, încheiā șirulū toastelorū c'undū cuvēntū frumosū de mulțamire adresatū întregi adunării pentru concursulū din tōte părțile.

Ca nisce episoade caracteristice vē comunicū scena petrecutā între d-lū A. Cosma, secretarulū despărțemētului cu solgăbirulū Wiski din Zălau. În decursulū banchetului mulțimea de poporū din localitate și giurū ocupase ograda cea foarte spațiosă și loculū golū împrejurulū mesei. Solgăbirulū dādū ordinū gendarmilorū să curețe sala și ograda de poporū, pe gendarmī însăș îi postā la spatele mesenilorū. Energeticulū nostru secretarū însăș reclamā la solgăbirulū să lase pe poporū de a veni înăuntru ca să pōtā auzi toastele, căci opincarii aceia au venitū cu societatea, ca să fiă capacitați, indemnati la lucrul

și cine scie, decât cumva nu-lū vomū putē căștiga pentru cauza noastră!

— Escelență! Lăsați la o parte acēsta încercare! Cantacusen, ca inimicū alū Vienesilorū, e mai fanaticū ca ori și care Turcū! țise priorulū, și primarulū Liebenberg adause:

— La Tullu s'au observatū taberele armatelorū creștine, și decât acele s'au înaintatū fără a fi întâmpinatū pe inimicū, atunci trebuie să fiă foarte aprōpe (ca să mātuescā Viena).*

— Ar fi timpulū supremū, căci porțile nu li se mai potū opune și Turcii au spioni în orașū, cari păzescū ocaziunea pentru a deschide Turcilorū porțile. Ajungā-i mania Domnului! Aminū! Aminū!

Și țiva mărēțā veni, căci de pe Kahlenberg se aruncară ca o furtună cetele principilorū coaliți în spațele Turcilorū și i alungară.

Episcopulū Kollonitsch, primarulū Liebenberg și episcopulū Vienei Emericū Sellenius călării în 20 Septembrie 1683, puține țile după lupta sangerosă, afarā la Gatterhölz, pentru a cerceta capela hospodarului Cantacusen; cea însăș dispăruse. Numai o pētră pre ridicăturā mai indica, că aici e loculū, unde supușii creștini ai Sultanului își aveau servițiulū divinū.

În 9 Octomvre 1683 veni o servitōre la reședința episcopescă și se rugā pentru audiență. Em. Sellenius primi îndată femea și o întrebā ce doreșce.

— Escelența Vōstrā! Eu sunt din Hetzendorf și mē ducū în tōtā țiva în Gatterhölz, pentru a aduna

lemnē. Ațl diminēțā, după ce avusei o sarcină de lemne adunată, voinđū să mē odihnescū, cadū în o grōpă, aco peritā cu frunđișū. Voinđū să esū afarā, cautū după unū obiectū de care să mē rađimū, și prindū o bucatā de lemnū eșitū din pământū. Mē apucū de elū, lemnulū cedēzā și vėdū înainte mea o cruce mare împodobitā cu pietrii și semne frumoșe!

— Și unde e crucea?

— Am aruncat' o ărăși în frunđișū și am venitū directū, pentru a spune acēsta Escelenței Vōstre!

— Dumneșeu să te binecuvinte fiica mea! Așteptā și stimpērā-ți setea cu unū paharū de vinū, căci îndată vomū merge afarā.

Episcopulū și cu vre-o cățiva canonicī plecarā la Gatterhölz, și acolo aflară într'adeverū o cruce simplă cu cele patru litere I. N. I. R. În mijloculū era icōna Sfintei Maria de Candia cu prunculū pre brațe și sub icōnā o emblemă princiarā cu vulturulū duplu.

Literele grecescī însemnau:

»Noi din grația lui Dumneșeu Servanus Cantacusen principe alū României dincolo de munți etc. etc., am ridicatū acēstă Sfântā cruce pre loculū, unde se celebra în tōtā țiva liturgia pentru aducerea aminte de timpulū, când marele Vizirū turcescū Kara Mustafa-pașa asediase orașulū Viena, în Austria inferiōră, în țiva primā a lunei Septemvre 1683«.

»Trecătorule adu-ți aminte de mōrte«.

Episcopulū dispuse a se ridica ărăși crucea, și crucea „Cantacusen”, seu cum se numea în limba popo-

rului »crucea moldovenescă“, în Gatterhölz, la începutulū promenadei, între Schönbrunn și Laxenburg, la stānga podului celui mare, deveni în decursū de mulți ani unū obiectū adoratū cu pietate.

(23)

Misterele Veneției.

de Edouard Didier, traducere de Ioanū S. Spartali.

VII.

Logodna.

După ceremoniā, care se făcū cu totū luxulū s'erbărilorū catolice în Italia, tōtā nunta prânți la palatulū guvernământului, pe urmă, cu același ceremonialū ca de diminēțā, mirēsa fuse dusā înapoi la schitulū Fetelorū nobile, unde se culcā.

A doua țil pornirā toți spre Isola Bela unde tre bu.a să se facā nunta.

Cam 20 de leghe despartū Padova de laculū de Garda. Dupē cum am mai spusū, se hotărīse să se facā în 2 țile drumulū acesta. Se trimiserā omenī într'unū satū micū, Ceuto, la jumătatea drumului între Padova și Peschiera, ca să pregătēscā locuințele

Nuntași ajunserā destulū de vreme în Ceuto, pentru ca să mănānce pe iarbă verde, deōrece satulū avea așa de puține case, încātū nici jumătatea invitații nu găsēau adăpostū. O bandă de muzicanți, cari însoțeau aristocratica caravană, cantā câtū ținū ospățulū și înve-

bune, folositoare, la iubire de carte etc. D-lu Cosma esclama indignat: „Doră n'am ajuns acele timpuri, să prănzim între sulite și baionete.

După prânză, d-lu *Georgiu Popu*, fostul deputat, vorbi de pe pavilionul curții, în fața solgăbirului, a gendarmilor și a altor străini, către popor așa de liberal și pronunțat, încât îl emoționa până la lacrimi. Elu le arată omenilor însemnătatea țării, scopul adunării, legându-le de sufletul iubirea frățească, iubirea de limbă, de naționalitate și de patrie, și conjurându-i să grijescă de școala loră proprie. Unu poporanu resalută pe distinsul vorbitor, zicându: „Așa vomu face, domnule, vè mulțămim de sfaturile bune, și ori ce s'ar întâmpla, pruncii la școala de stat nu-i vomu da nici-când!“

După masă urmă unu concertu împreunatu cu balu, care dură în modul și ordinea cea mai esemplară până dimineața despre cari petreceri vè voru raporta cu deamăruntulu cei mai tineri și competenți.

Eu din parte-mi, înainte de a încheia, nu pot să nu amintesc în specialu pe următorii trei bărbați: Vicariulu Alimpu Barboloviciu, pe marele proprietaru Georgiu Popu de Băsești și pe devotatul A. Cosma — nevoind a de-trage din meritele unui profesoru ca Gavrilu Trifu — a altuia ca Georgiu Filipu din Tașnad etc. felanga și pleiada românismului din Silvania — cari atât cu cuvântulu cât și mai vètosu cu fapta dovedesc devotamentulu loră culturai, bunăstării și înaintării poporului român, cărora asemenea să ne mai dea Dumnezeu, ceea ce din inimă o dorește: *Călătorulu ardelenu.*

Raportu polițienesc. — În restaurațiunea din „Schneiderzwinger“ în țergulu cailor s'a născutu o certă violență Sâmbăta noptea între căpraru de honveți Vozai Mihaly și între țilerulu Bombea Aronu, care se sfârși cu aceea, că Bombea scose bricegulu și rani greu în partea dreaptă pe căpraru de honveți. Făptuitorulu fu predatu judecătoriei penale.

Agricultura în Germania.

O excursiune agricolă făcută la Rosalia 1884 în provincia Sacsonia. (Urmare.)

Rotatiunea obișnuită era: I sfeclă de zahar, II orz, III sfeclă de zahar, IV mazere, V grâu, VI sfeclă de zahar. Dintre plante prima și cea mai de căpeteniă era sfecla de zahar, atât pentru lucrarea în fabrică, cât și pentru producțiunea de sămânță, din care mari cantități trimeteau în toate părțile — maja cu câte 50 mărci. Pentru prelucrarea în fabrică, cantitatea de sfeclă produsă de ei nefiind de ajunsă, ei cumpărau încă și sfecele dela țărani din satele, unde își avu moșiile, căci în comunele acelea, conformu unei învoeli făcute între fabricanții de zahar dimprejur, nimeni nu îndrănea să le cumpere, chiar și decă țaranulu le ar fi datu pe unu prețu de jumătate, ér ca să le transpôrte pe la alte fabrici într'o depărtare mai mare, nu i se plătia, și astfel miculu producătoru era constrins de voe de nevoie să se supună la placulu fabricantului. Tômna trebuiau să prelucreze întâiu în fabrică sfecele cumpărate dela țărani, cari fiindu puse mai din vreme, se și coceau ceva mai de vreme ca ale lor.

În a doua liniă venea mazerea, unu soiu cu bobele forte mari aprôpe ca alunele și de totu roditore — numită Victoria. În a treia venia grăul, unu soiu englesesc numitu Sheriff square Head, ne mai pomenitu de roditore. Apoi vine orzul, ier o varietate alesă și escelentă pentru fabricațiunea berei numitu — orzu Chevalier. Ovésu nu cultivau de locu din cauză, că ovésu

favorisază crescerea și dezvoltarea unui parazit de pe sfecla de zahar, numitu Nematoda, lat. Haterodera Schachtii, ce s'a ivit pe agri unde a fost cultivată sfecla de zahar fără intrerupere mai multă ani de a rândul, și cari pierdecă în alu 3-lea ori 4-lea anu urmèză grâu, mazere, orzu ori gogôse (cartofi) ér nu când după sfeclă urmèză ovésu, căci venindu după ovésu apoi ér sfeclă, parasiții aceia le prăpădescu cu desevêșire, și până acum știința și practica n'a aflatu nici unu singuru mijlocu de a-i stirpi cu desevêșire, căci cu ochiulu liberu abia îi pot zări, ca nisce mici puncte infime albe ca zăpada, pe rădăcinile ațose ale sfeclei. Unicul mijlocu de a-i combate și a-i imputina usitată până ađi e acela recomandat de prof. I. Kühn în Halle, de a sămèna pe locurile infectate rapiță séu sfecle de mai multe ori pe anu, și îndată ce plantele au căpètat a 4-a foiță, de a le smulge cu rădăcină și parasiți cu totu, și a le distruge cu desevêșire, apoi a ara și grăpa bine locul pentru a doua sămèntă de aceeași specie. O atare operațiã însă costă pe anu 300 mărci pentru unu locu de 2 ferdele (Morgen), cari însă se restituiesc prin abundența recoltelor anilor următori.

Gogôse se cultivau numai pentru trebuințele casei și pentru lucrători. Liveđi de fènu amu amintitu deja că aveau puține, ér nutrețuri sămèmate aveau numai câteva fălci (Morgen-e) sămèmate cu trifoiu încarnatu.

Ca să putemu apreția bine și esactu rodirea semințelor este de lipsă cu mai înteu să cunoșcem pământulu în care erau sămèmate și adecă nu numai pe celu din față, pe care-l atinge plugulu, ci și straturile séu paturile mai adenci, după cum cere știința agricolă modernă.

Pământulu în straturile mai din josu 'lu forma nisipulu mării Baltice, care în vremile vechi a acoperitu întreaga Germania de Nordu până la piciorile muntelui Harz. D'asupra acestui nisipu era unu stratu de margă de 1/2 metru grosime. Margă se numesce unu pământu argilosu, care conține până la 20% carbonat de calce — varu nestinsu séu 15% carbonat de Magnesia (Dolomit), și se întrebunțeză adesea pentru ameliorarea altor pământuri lipsite de varu, séu prea apătose. În fine d'asupra acesteia se află unu stratu de lutu humos — vulgar șain — de o grosime de unu metru, care face bogăția provinciei Sacsonia. „Ca unu astfelu de pământu bunu să se plătescă pe deplin“, ziceau ei, „trebuie să fiă sămènatu cu plantele cele mai de frunte și mai bănoșe, ce produce pământulu germanu“, și în adevêru așa și era; sfecla de zahar, grâu, mazere și orzu, dér principala și unica plantă, care era pentru ei de interesu, era sfecla de zahar, și pe care ei aru fi sămènat'o neconținutu pe același locu, ba și pe moșia întregă, decă pământulu nu s'ar fi storsu prea tare séu decă parasiții aceia nu le-aru fi pus sfecleloru unu capétu. Am vèđutu deja că ei cultivau sfecle de 2 categorii: pentru lucrarea în fabrică, și pentru producțiunea de sămânță. Sfecla de zahar întocmai ca și tusii, gușile séu cararabele și ca vèrđa e o plantă bienală, numai în anul alu doilea înflorește și produce sămânță. Pentru sămèntă alegeau tòmna anului înteu dintre toate sfeclele, pe cele mai frumoșe, mai pline, mai întregi, căutau câtu zahar e în fiecare, și decă aveau câte 15%, atunci le rupu foile și pentru iernatu le punu în nisce gropi de câte 1 urmă adencime, 30 urme lungime și 5 urme lățime și apoi aruncate una peste alta până oblu ca fața pământului. Peste ele aruncau unu stratu de paie, séu frunze, sdroburi, ternometre etc. pe cari apoi le acopereau cu unu stratu de pământu de 2 urme. Astfelu învăluite ele iernèză forte bine și nu suferu de locu geru și înghețu.

Primăvera când le scôte din gropi nu numai că le viziteză una câte una ca să vèđă decă nu au degeratu

ori putrețitu, ci le caută din nou de-a rândulu în privința cantității zaharului, și care peste iarnă a perditu mai multu de 3% zahar, adecă nu mai are nici 12%, aceea nu mai e bună de sămèntă și devine înlăturată. Totu astfelu se păstrează peste iarnă și sfeclele — napii de nutrețu — în gropi, numai câtu gropile sunt mai adenci de 1 metru, și 1/2 metru grămada de sfecle eșite d'asupra pământului. Sfecle de zahar pentru sămèntă erau puse pe 500 fălci germane (Morgen) și de falce luau câte 12 măji de sămèntă. Totuși acesta pentru ei nu era de ajunsu ci stăruiau ca să urce producțiunea de falce la 15 măji. Decă socotim maja de sămèntă cu 50 mărci 50×12=600 mărci séu 370 fl. 20 cr. v. a. Grâu Șiriff cu bobulu umflatu, mai multu în 4 dungu, luau câte 22 măji de falce. Maja de ordinaru se vinde cu 1 marcă mai lesne decătu altu grâu, fiindcă conține multu pospaiu séu lipiciu — nemț, Kleber — și d'aceea e mai puțină căutatu de franzelari. Mazere Victoria luau câte 17, 18, 19 măji de falce, din cari esportèză cantități mari pentru sămèntă, atât în întreaga Germaniă, cât și în străinătate. Maja se vinde cu câte 15 mărci. (Va urma.)

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a Gaz. Trans.)

BUDAPESTA, 9 Augustu. — Fôia oficială publică, că *prințului Ferdinand de Coburg* și căpitanului Geza Dobner li s'a permis să iasă din armata honveților.

VIENA, 9 Augustu. — *Prințulu de Coburg* a conferitu mai multu timp cu *Kalnoky*. Dispozițiunile de călătoriă lasă a se conchide la aceea, că *prințulu plăcă ađi după amèđi.*

ROMA, 9 Augustu. — Delegații italieni plăcă Sâmbăta la Viena în afacerea tractatului de comerțu.

DIVERSE.

O logodnă. — Țilele trecute a fostu mare bătae în strada M... din Bucuresci din motive ce rar pot să aibă bătăile prin mahalale. Era o ții, în care se hotărise logodna unei fete israelite din această stradă. Moșierii se intruniseră, și când se începă logodna, s'a încinsu în casă o bătae sdravenă, care s'a continuatu în uliță. O logodnă, care înainte de sfârșitu ajunge la comisiă, numai pe la teatru se vede din când în când. Etă cum stau lucrurile: Fata, care are numai mumă, a prinsu dragoste de unu tènèru, și, lucru rar, muma a găsitu bună alegerea fetei. Dér unirea între mumă și fată nu a ținutu multu, din cauză că acesta și-a schimbatu părerea a alesu unu altu tènèru pe care să-lu ia de bărbatu. Muma a rămasu însă de părerea dinteu, nu a vrutu să aprôpe schimbarea; fata nu a vrutu să considere dorințele mumei sale, negreșitu bine chibzuite ca ordine din tablele lui Moise. Complicațiunea mărișului nu se mărginesce aici. Unu unchiu bogatu alu fetei a alesu și dènsulu unu bărbatu pentru nepôtă-sa. Avem der la numărătore trei candidați: candidatul mumei, candidatul fetei, candidatul unchiului, cari toți au dreptulu să speru deopotrivă că au să reușescă. Și muma, și fata, și unchiulu socotesc că nu încape multă vorbă în privința candidatului de admis; fiă-care crede că este alu séu. Se hotărâște țiu de logodnă fără să se mai discute asupra candidaților. La țiu hotărâta câte-și trei candidați sunt prezenți în casa fetei și fiă-care dintre ei se miră de veselia cu care ceilalți doi privesc logodna sa. Când se începă logodna, toți cei trei tineri înainteză să se așeze lângă logodnică. De aci provine o încurcatură de nedescrisu. Înțelegându-se în fine că muma credea că fata se va logodi cu candidatul ei, fata cu alu ei, și unchiulu cu alu lui, începe certă mare între candidați; mumei i se ridică sângele la capu, fata leșină, unchiulu nu scie ce se facă; fiă-care dintre tineri neisbutind să convingă cu vorba pe ceilalți doi că trebuie să se retragă, se încinge o bătae sdravenă, până ce agenții d-lui Moruzzi i-au condusu la comisiă. Muma se supăra pe fată așa de réu încatu o gonesce din casă. Unchiulu, care se vede că e omu deșteptu, a înțelesu că ar fi absurdu să se supere și dènsulu și a primitu pe nepôtă-sa în casa lui. Sfârșitul a fostu ca la teatru: candidatul, care a reușitu, a fostu candidatul simpaticu publiculu, acela pe care l'a alesu fata. („Rom. Liberă.“)

Unu mijlocu minunatu. — Directorulu teatrului din Bruxela a venit la o idee nostimă, spre a face pe damele, care viziteză teatru, să nu și mai țină în caplăriile în timpul reprezentațiunilor. Într'o ții a pus să se lipescă prin teatru așuri cu următorele cuvinte: „Damele mai în virstă au dreptu să-și păstreze plăriile“. De atunci nici o damă n'a voit să fiă mai în virstă și au venit la teatru fără plării. Acestu mijlocu admirabilu nu pôte fi recomandat indestulu.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

săli pe totă lumea. După masă se încep unu jocu pe ierba verde.

Ca totdeuna, cei mai veseli dântuitori fură servitorii, unde Fiametta juca de focu cu Ricardo, care avusesse bunulu simț să se îmbrace totu cu hainele-i de gondolier.

Veselia era așa de mare, încatu chiar Venetiă își cam pierduse reserva. Însă fiindcă începuse s'o dobore osteneța călătoriei, întinse zimbind mâna lui Felice Badoer zicându-i: — Pe mâine!

Prin urmăre se dete semnalulu de plecare. Fiecare, fără să se mai ocupe de ceilalți, se grăbi să se ducă în casa care îi fusese alesă; așa că pe la 10 ceasuri séra miculu satu Ceuto căduse ér în liniștea lui obișnuită și totă lumea părea că dorme adencu.

Liniștea asta nu trebuia să ții multă vreme. Pe la mijloculu noptii cerulu se lumina deodată de o lumină roșie. Lumina acesta părea că plăcă dela o casă cam izolată la partea despre răsăritu a satului. Casa acesta fusese hotărâta pentru Felice Badoer.

Intrinsa așezase tènèrulu patricianu cu o parte din omenii séi de serviciu. Printre acești din urmă era firesce prietinelu nostru gondolierulu Ricardo, elu și cu alți servitori se culcaseră într'unu șopronu, și din pricina căldurii nu închiseseră ușa.

Gondolierulu adormise curènd, însă se deșteptă puțin după aceea: nu putea să resuflie. Cu totă pofta lui d'a adormi ér mai iute, deschise unu ochiu și zări o lumină viă: ardea unu altu șopron lipit cu cel în care

dormea elu cu servitorii. Totu odată i se pără c'au de unu sgomotu înfiorătoru, unu felu de plescăitu de flacări. Gondolierulu sări numai decatu în picioru și încep să strige cu vocea lui puternică: — Hei! băeți! în picioru!

Și fiindcă ei pregetau să se scôle, elu îi lovea cu piciorulu. Într'o clipă se sculară toți.

Ricardo nu se înșelase: era focu. Casa din care eșise elu și camarazii lui s'aprinsese și ardea cu furia cu care arde o casă de lemn și de pământu amestecat cu paie și invelită cu rogoz.

— Dumneđeule! și stăpanulu meu Felice Badoer, care este colu! zise Ricardo luându se cu mâinile de pèru.

Fără să se mai gândescă se repeđi pe scară și o sui în trei sărituri. Când ajunse în vârful scării, scutură tare ușa camerei unde negreșitu că dormea încă stăpanulu lui. Însă, séu că din pricina emoțiunei nu se pricepea s'o deschidă, séu fiindcă era închisă pe dinăuntru, ușa nu se deschidea. Sparse ușa; însă trecură câteva minute și în vremea asta foculu își împlinea opera.

Ș'apoi, înăuntru nici unu țipétu, nici unu gemetu nu s'auđia. Ricardo însă era forte sigur că stăpanulu séu era înăuntru, chiar elu îi ajutase să se desbrace și nu se despărțiseră decatu după ce-lu vèđuse culcatu Negreșitu că nenorocitul tènèru murise asfixiatu de fum.

(Va urma)

Cursul la bursa de Viena din 7 Augustu st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including gold and silver prices, bonds, and various securities.

Bursa de Bucuresci.

Cota oficiala dela 26 Iulie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various bonds and securities with their respective prices.

Cursulu pietei Braşov din 8 Augustu st. n. 1887

Table with market prices for Braşov, including exchange rates for various currencies and commodities.

Sz. 6397—1887.

alisp.

Hirdetmény.

A vizjogi törvény (1885 évi XXIII t. cz.) 189 §-a valamint ezen törvény végrehajtása tárgyában a nagyméltóságú földmivelés-, ipar és kereskedelmi, és a közmunka és közlekedési m. k. Minister urak által egyetértőleg m. évi Deczember 31-én 45689 szám alatt kibocsátott általános rendelet 87 §-a alapján felszolitom a vármegye területén fennálló viziművek és vízhasználati jogosítványok tulajdonosait, hogy a jogosítványokra vonatkozó engedélyt a mennyiben az 1886 évi September hó 8-án 5803 sz. hirdetményem daczára eddig esetleg még nem adták be most már folyó 1887 évi Augustus hó végeig nálam írásban mutassák be, vagy pedig írásban igazolják azt hogy viziműveik 1866 évi Januar hó 1-je óta háborítlanul fennállanak a nélkül, hogy mások jogosult érdekeit sértették és mint ilyenek az illetékes hatóságok által károsoknak találtattak volna.

Megjegyeztetik, hogy a bejelentések a vizjogi törvények 191 §-ának második bekezdése értelmében bélyegmentések. Ezen bemutatási, illetve igazolási kötelezettség minden hatósági engedélyre szoruló vizimunkálat tulajdonosára kiterjed, tehát, öntözési, lecsapolási, ár mentesítési, ipari-vállalatokra, malmokra, továbbá nyilvános és magán csatornákra, mesterséges víztátrákra, védgátakra és zsilipekre egyaránt érvényes.

A kik jogosítványukat igazolni nem tudják, vagy igazolás végett a fent kitűzött határidőben nem jelentkeznek: azoknak viziműveit az idézett törvény 191 §-a értelmében nem létezönek fognak tekintetni s az ily viziművekre nézve a vizjogi törvény 163 és következő szakaszai és a hivatkozott általános ministeri szabályrendelet 3—32 §-ai lesznek alkalmazandók.

Fogarason, 1887 évi Augustus hó 3-án.

Gramoin Daniél, alispán.

2—3

Avisu d-lorü abonati!

Rugamü pe d-nii abonati ca la reinoirea prenumeraţiunei së binevoiască a scrie pe cuponulu mandatului postalü si numerii de pe fäşia sub care au primitü ñiarulu nostru până acuma.

Domnii ce se abonözä din nou së binevoiască a scrie adresa lämuritü si së arate si posta ultimä.

Decä se ivescü iregularitäti la primirea ñiarului onor. abonati suntü rugati a ne încanosciința imediatü prin carte postale, ca în câtü depinde dela noi, së se delätureze.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Mersulu trenurilorü

Valabilü dela 1 Iuniu st. n. 1886.

pe linia Predealü-Budapesta si pe linia Teiuşü-Aradü-Budapesta a calei ferate orientale de statü reg. ung.

Large table showing train schedules and fares for routes between Predeal-Budapest, Teiuş-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuş. Includes columns for train types, departure times, and fares.

Nota: Orele de nöpte suntü cele dintre liniile gröse.

Tipografia ALEXI Braşovü.

Härtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernesci